

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGÅVE

Born som veks opp med foreldre som rusar seg
Children growing up with parental substance abuse

Kandidatnummer: 232

Levert: 14.05.2021

Bachelor i vernepleie

Helse og sosialvitenskap (FHS)/ Institutt for velferd og
deltaking

Eg stadfestar at arbeidet er sjølvstendig utarbeida, og at referansar/kjeldetilvisingar til alle

kjelder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. *Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.*

Purpose: The purpose of this thesis is to research how children experience growing up with parental substance abuse and how this can affect their development. I have discussed the findings in light of attachment theory, parentification and resilience.

Method: The method in this thesis is literature review. I have used several academic search engines, such as Oria, Scopus and PsychInfo to find relevant research on what I sought to find answers to.

Results: Most of the children in the studies have experienced lack of support and love from their parents. Many have had to take emotional and instrumental responsibility from a very young age. Despite their challenging childhood most of the children have achieved a higher education and managed fine in their adult lives.

Keywords: Child, substance abuse, drug abuse, parental substance abuse, parentification, alcoholic, attachment, resilience

Antal ord: 7970/ Number of words: 7970

Innhald

1.0 Introduksjon	5
1.1 Tema og problemstilling.....	5
1.2 Avgrensing.....	6
1.3 Kvifor er tema relevant for vernepleie?	6
1.4 Mi forforståing	8
1.5 Oppgåva si oppbygging	8
2.0 Omgrepsavklaring	9
3.0 Teori	9
3.1 Tilknytningsteori.....	9
3.2 Parentifisering	11
3.3 Resiliens.....	12
4.0 Metode.....	13
4.1 Framgangsmåte.....	13
4.2 Inklusjons- og eksklusjonskriterier	14
4.3 Litteraturhierarki	15
4.4 Kritisk vurdering	15
5.0 Presentasjon av funn	16
5.1 An upbringing with substance-abusing parents: Experiences of parentification and dysfunctional communication.....	16
5.2 Children of parents with alcohol problems performing normality: qualitative interview study about unmet needs for professional support	17
5.3 Living with an elephant: Growing up with parental substance misuse	18
5.4 Challenging childhoods: Young people’s account of “getting by” in families with substance abuse problems.....	19

5.5 Oppsummering.....	20
6.0 Drøfting	20
6.1 Hemmeleghald og normalitet	21
6.2 Tilknytning og parentifisering.....	22
6.3 Resiliens.....	24
7.0 Avslutning.....	26
8.0 Litteraturliste	27
9.0 Vedlegg.....	29
9.1 Skjema for kritisk vurdering	29
9.1.0 Vedlegg 1- Sjekkliste for vurdering av: An upbringing with substance-abusing parents: Experiences of parentification and dysfunctional communication	29
9.1.1 Vedlegg 2- Sjekkliste for vurdering av: Challenging childhoods: young peoples accounts of “getting by” in families with substance abuse problems	33
9.1.2 Vedlegg 3- Sjekkliste for vurdering av: Children of parents with alcohol problems performing normality: A Qualitative interview study about unmet needs for professional support.	38
9.1.3 Vedlegg 4- Sjekkliste for vurdering av: Living with an elephant: Growing up with substance misuse	43
9.2 Vedlegg 5- Dokumentasjon for litteratursøk	48

1.0 Introduksjon

1.1 Tema og problemstilling

Det er vanskeleg å seie sikkert kor mange born som opplever foreldra sine alkoholvanar som problematisk. Det er verd å reflektere over kvar grensa for kva eit alkoholproblem er, og kor mange born som strevar med foreldra sine alkoholvanar. Dersom ein ser på det diagnostiserte alkoholmisbruket, det som gir helseskadar eller gjer ein at ein strevar sosialt, kan ein anslå at omkring 90 000 born har minst ein forelder som har misbrukt alkohol det siste året. Dette er omkring 8,3 % av alle born under 18 år (Av og til, 2020). ICD -10 kategoriserer avhengigheit som ei rekke åtferdsmessige, kognitive og fysiologiske fenomen som utviklar seg etter gjenteke stoffmisbruk. Ein person som er avhengig har eit sterkt ynskje om å ta stoffet, har vanskar med å kontrollere bruken og set bruken høgre enn andre aktivitetar og forpliktingar (Verdens helseorganisasjon, 2021). Sjølv om desse tala stadfestar kor mange born som veks opp med rusproblem kan det tenkjast at det er fleire enn statistikken syner. Årsaka til dette kan vere at ikkje alle har eit diagnostisert rusproblem, men borna opplever foreldra sine rusvanar som problematiske sjølv om dei ikkje er rekna som ein avhengigheit.

Tema i denne oppgåva er rusmisbruk hjå foreldre, og korleis dette misbruket går ut over born. Eg ynskjer å finne ut korleis borna sjølve opplever foreldra sitt rusproblem, kva dei tenkjer om sin eigen barndom, men og korleis dette kan ha påverka dei i vaksen alder. Det er ikkje definert korleis rusmiddel som blir misbrukt, då det er borna si subjektive oppleving som er fokus. Det kan tenkjast at borna sjølv heller ikkje skil mellom ulike typar rus, men heller ser endringar i åtferd hjå foreldra når dei er ruspåverka.

Eg har derfor valt problemstillinga: *«Korleis opplever born å vekse opp i ein heim prega av rus, og korleis kan dette påverke borna?»*

Årsaka til at dette er eit tema som interesserer meg er dei sårbare borna som lever i ein slik kvardag, og kor vanskeleg det kan vere å få auge på dei. For at me som både vaksne, men og fagpersonar, skal ha moglegheit for å hjelpe dei må me ha kunnskap om emnet og vite kva me skal sjå etter. Teorien rundt tema er basert på forskning gjennom mange år, men mykje er tal og

kvantitativ informasjon. Dette gjer meg interessert i å finne ut korleis borna sjølv opplever situasjonen sin, men og korleis dei kan bli påverka av misbruket.

1.2 Avgrensing

Oppgåva tek føre seg born som veks opp med foreldre som er rusmisbrukarar. Sjølv om mange som slit med rusproblematikk har psykiske diagnosar i tillegg har eg valt å avgrense til berre rusproblematikk. I oppgåva er omgrepet rusmisbruk avgrensa til dei tilstandane der rusen har teke over kvardagslivet, og ein set rus framfor andre aktivitetar og gjeremål i kvardagen. Sjølv om born si oppleving av rus er subjektiv, og kan opplevast som både skremmande og lite føreseieleg omfattar ikkje oppgåva foreldre som har eit normalt forhold til alkohol.

1.3 Kvifor er tema relevant for vernepleie?

Som vernepleiarar kan ein jobbe med mange ulike grupper, mellom anna kan me jobbe innan rusomsorga inn mot både den rusavhengige og dei pårørande. Vernepleiarar er autoriserte helsepersonell, men har og kompetanse på pedagogikk, psykologi og forvaltning (Fellesorganisasjonen, u.å.). Dette er ein kompetanse som kan vere nyttig dersom ein jobbar med rusavhengige då dei ofte kan ha samansette utfordringar knytt til kvardagsmeistring, utfordringar både somatisk og psykisk. Som vernepleiarar har me mykje kompetanse på å leggje til rette for å leve eit sjølvstendig liv. Me har fokus på kvardagar. Aktivitetar knytt til kvardag og fritid er samanveva i det pedagogiske, psykologiske, helse og sosialfaglege arbeidet (Fellesorganisasjonen, 2017). Omgrepet empowerment er knytt til at vernepleiaren skal medverke til å mobilisere styrke og ressursar hjå personar slik at dei kan kome ut av avmakt (Askheim, 2017, s. 80-81). For å kome ut av avmakt kan ein trenge støtte til t.d. plass å bu, få arbeid, administrere medisin på ein hensiktsmessig måte, vite korleis ein kan meistre kjensler på ein hensiktsmessig måte m.m. Vernepleiarane kan bidra til auka rettstryggleik, likeverd og betre levekår for den enkelte. Nokre menneske har utfordringar av ein slik art at det krev systematikk i alle ledd av den vernepleiarfaglege arbeidsmodellen. Etisk refleksjon er viktig i vernepleiarfagleg arbeid då ofte forholdet mellom vernepleiaren og tenestemottakar er asymmetrisk, noko som gjer at vernepleiaren har fagleg kunnskap og mynde som gir makt. Som vernepleiar er det derfor viktig å vere medviten om denne asymmetrien slik at ein kan minske den så mykje som mogeleg (Fellesorganisasjonen, u.å.)

8 % av medlemmane til FO jobbar i skule, medan 1% jobbar i barnehage (Fellesorganisasjonen, 2017). Som miljøterapeutar i skule har vernepleiaren kunnskap om individuell opplæringsplan, tilrettelegging og lovverk. Kompetansen vår kan bidra til deltaking og auka toleranse for mangfald. I utdanninga har me hatt kommunikasjon, psykologi, pedagogikk og helsefag som er relevante emne i møte med born i vanskelege livssituasjonar. Mange born som opplev rusmisbruk i heimen treng støtte frå andre vaksne enn foreldre, som fagpersonar og vaksne kan me gi denne støtta slik at borna kjenner at dei meistrar skulekvardagen og trivst i klassemiljøet. På denne måten kan skulen vere ein trygg plass for born som strevar i heimen. Vernepleiaren kan følgje opp bekymringar for eleven og drive med foreldrerttleiing (Fellesorganisasjon, 2017). Eit sterkt tverrprofesjonelt samarbeid kan betre den tilpassa opplæringa, betre utbyte av undervisninga samt auke sosial utjamning. (Fellesorganisasjon, 2017)

Vernepleiarfagleg arbeid varierer mellom systematisk tiltaksarbeid og relasjonelt arbeid. Den vernepleiarfaglege kompetansen inneber t.d. å legge til rette for personar med ulike emosjonelle-, fysiske-, sosiale og kognitive utfordringar, og å minske utanforskapet som personen kan kjenne på.

Som verktøy brukar vernepleiaren GAVE, grunnleggande arbeidsmodell for vernepleiefagleg arbeid, som sikrar brukarmedverknad slik at brukar får påverke sin eigen kvardag. Som vernepleiarar har me eit sterkt brukarfokus og mykje kunnskap om individuell tilrettelegging for å styrke den enkelte sine mogelegheiter for sjølvbestemming og auka livskvalitet (fellesorganisasjon, u.å).

På bakgrunn av vernepleiaren sin breie kompetanse innan både rusfeltet og skule- og barnehagesektoren er rus og born eit aktuelt tema for oss. Det er avgjerande for borna at dei som skal vere der og sjå dei veit kva dei skal sjå etter, og fangar dei opp. Slik har ein mogelegheit til å få til eit samarbeid med føresette og borne, men og mogelegheita til å avverje situasjonar som kan vere direkte skadelege for borne.

1.4 Mi forforståing

Forforståing vil seie korleis tankar og erfaringar ein har rundt fenomenet ein skal undersøke. Forforståinga kan farge korleis me ser på det me skal undersøke, og kan avgjere korleis informasjon me vel å ta med og å utelate (Dalland, 2017, s. 63).

Eg har ikkje noko tidlegare erfaring i arbeid med rusmisbrukarar eller pårørande til rusmisbrukarar. Personleg har eg erfaring frå familiemedlemmar som har hatt eit rusproblem. Erfaringa er at personen var høgt fungerande, men hadde ikkje eit realistisk syn på sitt eige problem. I familien vart problemet forklart med sjukdom, noko som kjendest som ei ansvarsfråskrivning på personen sine vegne. Både personleg erfaring og forforståinga mi seier at personar med rusmisbruk prioriterer rus framfor andre viktige ting i livet som t.d. arbeid, familieliv eller hobbyar. Likevel trur eg at foreldre med rusmisbruk skjuler problemet sitt frå omverda og står fram som normale familiar. Årsaka til dette kan mellom anna vere at det er tabu og skamfullt å ikkje meistre det normale familielivet, men og at ein ikkje ser sjølv at det ein driv med er eit problem. Av eigen erfaring har eg sett at born trur at slik dei sjølve har det heime er slik alle har det heime. Born er og svært lojale ovanfor foreldra sine, då dette er dei omsorgspersonane dei har. Etter kvart som borne vert større og medviten om sin eigen omsorgssituasjon kan nok frykt vere ei hindring for å søkje hjelp. Trass i foreldra sitt rusmisbruk er dei nok svært glade i foreldra, og redde for å bli tekne vekk frå dei. Frykta for omsorgsovertaking er nok ein faktor i at foreldra heller ikkje søker hjelp.

1.5 Oppgåva si oppbygging

I kapittel to vil eg forklare sentrale omgrep som er brukt i oppgåva. I kapittel tre presenterer eg tilknytning, parentifisering og resiliens som relevant teori for oppgåva. Vidare i kapittel fire forklarar eg metoden, litteraturstudie samt framgangsmåten, inklusjons- og eksklusjonskriterie, litteraturhierarki og kritisk vurdering av artiklane som er brukt.

I kapittel fem legg eg fram funna som er gjort i artiklane. Desse blir først presentert artikkel for artikkel før eg summerer dei og trekk ut kva som vil kome med i drøftinga. I kapittel seks drøfter eg funna i underkapittel tilknytning og parentifisering, hemmelegald og normalitet og resiliens. Kapittel sju avsluttar eg oppgåva med å forsøke å samle trådane, og kome med eigne refleksjonar.

2.0 Omgrepsavklaring

I denne delen av oppgåva vil eg avklare nokre sentrale omgrep som blir brukt i oppgåva.

Rusmisbruk: Rusmisbruk vil seie å bruke eit rusmiddel på ein måte som ikkje er samfunnsmessig akseptert, eller brukar andre midlar til å oppnå ein rusverknad enn dei som er akseptert av samfunnet rundt (*Forebygging*, u.å.)

Parentifisering: Parentifisering vil seie eit mønster av familieinteraksjonen der born og ungdom blir tildelt roller og ansvar som, innan deira kultur, normalt blir utført av vaksne omsorgsgivarar (Mowatt Haugland, 2006).

Resiliens: Resiliens er konsekvensen av personen sine beskyttelsesfaktorar, kompetanse og individet sin reaksjon på stress eller vanskelege livsforhold (Kvello, 2018, s. 242).

Tilknytning: Tilknytning er dei emosjonelle banda born har til primære omsorgspersonar, det vil seie kor trygge eller utrygge dei er på omsorgspersonane (Kvello, 2012).

Kognitiv dissonans: Eit psykologisk ubehag som kan oppstå når tankane og verdiane våre ikkje stemmer overeins med åtferda vår. Dette ubehaget motiverer oss til å enten endre tankane eller åtferda, eller innhente ny informasjon som kan rasjonalisere åtferda (Dalsklev & Eimot, 2014).

3.0 Teori

3.1 Tilknytningsteori

Kvello (2012) beskriv tilknytning som dei emosjonelle banda born har til primære omsorgspersonar, det vil seie kor trygge eller utrygge dei er på omsorgspersonane. Dette skjer vanlegvis mellom 4-8 månaders alder. Ved trygg tilknytning har ein grunnleggjande tillit til seg sjølv og andre, medan med utrygg tilknytning har ein grunnleggjande mistillit til seg sjølv og andre. Det kan skje små brot i samspelet mellom omsorgspersonar og borne, mikroseparasjonar, ved at omsorgspersonen si inntoning på borne er svak eller feil. Det er skildra to typar av desse mikroseparasjonane. Den eine er eit påtrengande eller invaderande samspel der omsorgspersonane ikkje fangar opp eller respekterer borne sitt signal om ro, men

held fram samspelet. Dette kan føre til eit einssidig engasjement, lite spegling samt asynkroni fram for synkroni i samspelet. Den andre typen er at omsorga er lite emosjonelt involvert. Dette fører til manglande eller forseinka turtaking, samspelet kan verke flatt eller mangle vitalitet samt at borne mista initiativ, respons og koplar seg ut av samspelet (Kvello, 2012).

Kvello (2012) peikar vidare på Ainsworth (1978) sine ulike typar tilknytingskategoriar som er skildra som A,B,C og D. A er kjenneteikna som den unnvikande der borne syner ein tydeleg tendens til å unngå emosjonell nærleik til andre. Dette er ofte forårsaka av krevjande foreldre som er involverte men ikkje emosjonelt. Borne lærer at relasjonen er best om dei opptrer som handlekraftige, positive og dei presterer godt. Det er lite aksept for emosjonar som redsle, einsemd, svakheit osv. Dei lærer seg å halde desse kjenslene for seg sjølve, då dei får negativ respons frå foreldre på kjenslene. Sjølvbilete er prega av korleis dei bør vere framfor kven dei er. Tilknytningstype B er kjenneteikna som trygg. I denne kategorien kjenner borne seg trygge på omsorgspersonane fordi dei er positive, føreseielege, tek utgangspunkt i borne sine behov og støttar utviklinga med utgangspunkt i deira særpreg. Omsorgspersonane stiller krav, men gir mykje støtte og sikrar at dei får mange positive opplevingar saman slik at relasjonen er prega av varme, aksept, engasjement og glede. Personar med trygg tilknytning kan vere både kognitivt analyserande og emosjonelt opplevande, og kombinerer desse slik at dei står fram som innsiktsfulle og hensiktsmessige i forståing og handling. Tilknytningstype C er ambivalent som vil seie at borne er prega av sterke emosjonar som dei i liten grad kan bruke kognitive strategiar for å regulere. Relasjonen til omsorgspersonane er prega av ein «av og på» relasjon der foreldra vekslar mellom å ignorere borne og ta meir omsyn til eigne behov og eit intenst samspel. Foreldra kan overføre sine emosjonar og behov over på borne som t.d. behov for trøyst. Tilknytningstype D blir kalla desorganisert. Det som kjenneteiknar denne type tilknytning er at borne ikkje har nokon tydeleg tilknytingsstrategi. Foreldra er nokså emosjonelt utilgjengelege, skremde eller skremmande (t.d. rusa, eksplosive, valdelege, lite føreseielege). Born med denne typen tilknytning fokuserer ofte meir på andre sine emosjonar enn sine eigne. Konsekvensen av dette er at dei kan bli framande for seg sjølve og lite emosjonelt nære andre. Parentifisering har i mange år vore kjent som tilknytningstype D (Ainsworth, 1978, sitert i Kvello, 2012).

3.2 Parentifisering

Mowatt Haugland (2006) skriv at parentifisering vil seie eit mønster av familieinteraksjonen der born og ungdom blir tildelt roller og ansvar som, innan deira kultur, normalt blir utført av vaksne omsorgsgivarar. Ho vektlegg at ein må sjå borne sitt rollemønster i forhold til normer og forventningar i den kulturen som borna lever i. Det er ulike typar rollemønster innan parentifisering. Nokre born har ei foreldrerolle i forhold til eigne foreldre, ein eller begge foreldra tek i mot mykje omsorg, støtte og hjelp frå borne. Andre born har ein partnerrolle til eigne foreldre. Dette vil seie at foreldra forhold seg til borne som om dei var av same generasjon og deler intime erfaringar eller diskuterer personlege problem med borne, som om det skulle vore vaksen. Nokre born har ei vaksenrolle i forhold til andre i familien som t.d. yngre sysken. Korleis type oppgåver borna får har noko å seie for om parentifiseringa er destruktiv eller adaptiv. Praktiske/instrumentelle oppgåver er konkrete oppgåver med ei tydeleg rolleforventning. At oppgåvene er tydelege og opne bidreg til at parentifiseringa er mindre destruktiv. Emosjonelle oppgåver går ut på at borne har oppgåver som å trøyse, beskytte og oppmuntre. Borna blir gitt ansvar for den kjenslemessige stabiliteten i familien. Det blir uttrykt bekymring for konsekvensane av desse oppgåvene då dei er mindre tydelege og borna får mindre anerkjening for desse typar oppgåver. Både instrumentelle og emosjonelle oppgåver eksisterer ofte i ein kombinasjon. (Mowatt Haugland, 2006)

Destruktiv parentifisering kan ha ein del negative konsekvensar. Borna kan oppleve ei kjenslemessig belastning med bekymring for foreldra sitt humør, personlegdom og framtid. Om borna ikkje kjenner at dei strekk til for å dekke familiemedlemmar sine behov er dette rekna som destruktivt og kan resultere i skamkjensle og skuldkjensle. Desse borna kan oppleve at deira behov for omsorg, trøyse, rettleiing og beskyttelse ikkje blir imøtekome i tilfredsstillande grad. Destruktiv parentifisering kan gå ut over den sosiale utviklinga og skuleprestasjonane til borna då dei ikkje har tid eller mogelegheit til å delta på aldersadekvate aktivitetar og fører til utfordringar i å skape og oppretthalde relasjonar og bygge nettverk utanfor familien. I skulen kan manglande støtte, dårleg frammøte, låg innsats og dårlegare konsentrasjon hemme skuleprestasjonen og deira akademiske status. Born som opplever destruktiv parentifisering kan ha vanskar med å etablere ei sunn sjølvkjensle og eigenverdi. Dei kjenner seg heller elska for

kva dei gjer framfor kven dei er. Parentifiserte born blir gjerne skildra som hjelpsame og overansvarlege, men på ei anna side kan destruktiv parentifisering gi risiko for utvikling av psykiske lidingar (Mowatt Haugland, 2006).

3.3 Resiliens

Trass i vanskelege omsorgssituasjonar er det nokre born som greier seg godt, dette blir kalla for resiliens. Resiliens betyr god psykososial fungering trass oppleving av risiko (Borge, 2003, s. 13). Resiliens vil seie at borne har motstandskraft mot å utvikle psykiske problem. Ein har tidlegare brukt omgrepet «løvetannbarn» om desse borna, men det finns ingen magisk løvetannkraft som gjer at borna blir resiliente. Det er heller eit unikt samarbeid mellom borne sine individuelle eigenskapar og miljøet sine eigenskapar (Borge, 2003, s. 16). Samanhengen mellom borne sin særeigne resiliente åtferd og det sosiale systemet er sentralt i resiliensprosessen. I tillegg er borne si oppfatning av seg sjølv svært viktig. Å styrke borne sine kognitive, sosiale og åtferdsmessige karakteristikkar er å gjere dei mindre sårbare ovanfor ei rekke problem (Borge, 2003, s. 35). Å få til noko, få skryt og oppmuntring gjennom sosial kontakt eller aktivitet fremjar resiliens. Altså har borne utbyte av å møte utfordringar som dei meistrar (Borge, 2003, s. 36).

Stress er eit mykje brukt omgrep, men Borge (2003) skriv at når ein skal finne ut om stress verkar negativt eller positivt er det naudsynt å vite korleis ytre påkjenningar som finns. T.d. er alvorleg familiekrangel og alkoholmisbruk to velkjende risikofaktorar som kan øydeleggje borne sin trivsel og utvikling. For at dette skal verke negativt må det førekome i alvorleg grad, altså ofte og ramme borne direkte. Dersom det skjer sjeldan og foreldra tek omsyn til borne når dei kranglar treng ikkje stresset å verke negativt (Borge, 2003, s. 47). Det vert skildra tre typar psykososial risiko: Individuell, familiebasert og samfunnsmessig. Grunna oppgåva si avgrensing vil eg kort gi ein presentasjon av individuell og familiebasert då desse er relevante. Individuell risiko vil seie dei medfødde, erverva problem frå fødselen eller borne sin status som t.d. barnevernsborn eller flyktning. Borne sitt temperament eller personlegdom er og rekna som ein individuell risiko (Borge, 2003, s. 50). Familiebasert risiko er knytt til dei vaksne og deira foreldrerolle som t.d. mentale eller somatiske helseproblem og alkoholmisbruk.

Kvello (2018) skriv resiliens er ikkje noko som er statisk, men knytt opp mot enkelte situasjonar eller typar stress, og fungerer som ein slags buffer. Dei miljøskapte bidraga til resiliens er at foreldra har sensitiv, varm og responderande omsorg for borne sitt. Sensitiv omsorg og støtte frå nettverket bidreg til at borne utviklar ei trygg tilknytning der det har eit positivt sjølvbilete, tru på at dei kan meistre livsutfordringar og har empati med andre (Kvello, 2018, s. 242–243).

4.0 Metode

Metoden som blir brukt i oppgåva er litteraturstudie. Det vil seie at eg går gjennom forskning og tolking som allereie eksisterer rundt spørsmålet eg vil undersøke (Aveyard, 2019, s. 2). For å finne den relevante litteraturen ein ynskjer å undersøke må ein formulere ei problemstilling. Litteraturstudie vil seie at ein går grundig gjennom eksisterande litteratur og analyserer denne slik at ein tileignar seg ny kunnskap og innsikt på feltet (Aveyard, 2019, s. 2).

Problemstillinga er formulert slik at det er opplevinga av foreldra sitt rusproblem som blir undersøkt, og korleis dette påverkar borna. I litteratursøket er det inkludert 4 artiklar som eg skal analysere og sjå opp mot relevante teoriar. Aveyard (2019) peikar på at ein må spisse søket slik at ein sit att med ei overkommeleg mengd artiklar som ein vidare skal lese gjennom samandraga på, dette for å unngå «Cherry picking», som vil gi eit lite nyansert bilete av forskinga som eksisterer på området (Aveyard, 2019, s. 13–14).

4.1 Framgangsmåte

For å finne søkeord til problemstillinga sette eg opp eit tankekart det eg skreiv orda som var inkludert i problemstillinga. Eg utvida søkeorda til synonym. Vidare søkte eg opp orda på engelsk, med fleire synonym. Søka vart gjort i Oria, Scopus og psychinfo. Oria og Scopus gav flest treff. Eg las samandraga og vurderte dei opp mot inklusjons- og eksklusjonskriterier, i tillegg til at eg samanlikna mi problemstilling med problemstillinga i artikkelen. Etter å ha gjort litteratursøk i desse databasane hadde eg 9 artiklar som var aktuelle. For å synleggjere korleis eg har valt ut artiklar frå søk har eg laga ein tabell i vedlegg 5, dette vedlegget inneheld og søkeorda som er brukt. Det er vidare brukt snøballmetoden der eg har leita i litteraturlistene til andre aktuelle artiklar, og på denne måten har eg funne to artiklar. Totalt hadde eg slik 11 artiklar som var aktuelle. For å avgrense oppgåva både på grunn av ressursar og tid valde eg ut

4 av desse 11 artiklane ut frå kva som var mest relevant med utgangspunkt i litteraturhierarkiet, eksklusjonskriteria og avgrensinga som er valt for oppgåva. Desse artiklane vart sett inn i ein tabell med oversikt over referanse, metode, hensikt med studia, funn og relevans for oppgåva. Ved å setje opp artiklane på denne måten var det enklare å sjå artiklane kvar for seg, men og som ei heilheit. Det vart tydelegare korleis tema ein kunne samle funna under. Dessa tema tek eg med vidare i drøftinga.

4.2 Inklusjons- og eksklusjonskriterier

I søket etter litteratur til oppgåva valde eg å ikkje definere korleis rusmiddel som er brukt, det vil seie at oppgåva inkluderer både alkohol og narkotikabruk. Dette fordi det ikkje er sjølve rusen som er tema i oppgåva, men opplevinga av å vekse opp i eit rusprega miljø.

Eg har ekskludert litteratur som kombinerer rus og psykiatri, dette for å avgrense oppgåva. Det er mange som strevar med ein kombinasjon av desse, men med omsyn til oppgåva sitt omfang har eg valt å ekskludere dette.

Born er i oppgåva definert som personar mellom 0-18 år, men inkluderer ikkje ufødde born. Den påverknaden eg undersøker er ikkje den somatiske eller fysiologiske, men heller den psykologiske og utviklingsmessige knytt til tilknytning, parentifisering og resiliens. Derfor er gravide rusmisbrukarar ekskludert frå litteraturen.

Oppgåva er avgrensa til forskning som er utført i liknande kultur som Noreg, dette omfattar Skandinavia, Skottland og England. Årsaka til dette er at støtte frå skule, barnevern og andre institusjonar har ulike tradisjonar for å gripe inn og hjelpe familiar i ulike kulturar. For at oppgåva skal vere relevant for min seinare praksis vil det vere avgjerande at kulturen og forholda som blir nemnt i oppgåva liknar på norske forhold.

Det er ikkje valt ut noko tidsavgrensing for artiklane. Barnevernet og skulesystemet har stått ganske uforandra i mange år, derfor eg ser på artiklar frå etter år 2000 som relevante. Born si oppleving av eigen barndom er subjektiv, og derfor kan ein ikkje seie at noko er rett eller feil. Ei erfaring er ein personleg oppleving som ein berre kan få høyre om frå personen sjølv. Derfor har eg med artiklar frå 2000-2021.

4.3 Litteraturhierarki

Problemstillinga i oppgåva søker å finne opplevinga av eit fenomen. Derfor er artiklane som er mest aktuelle å bruke kvalitative undersøkingar med intervju som går i djupna på spørsmålet, då dette gir utfyllande og grundige svar på spørsmålet som er stilt (Aveyard, 2019, s. 61). For å vurdere korleis artiklar som skal bli inkludert har eg sett opp eit litteraturhierarki. Hierarkiet mitt ser slik ut:

1. Kvalitative undersøkingar med djubdeintervju (fagfelleverderte)
2. Kvalitative undersøkingar med djubdeintervju (ikkje fagfelleverderte)
3. Teoretisk litteratur
4. Praksislitteratur

Eg har brukt teoretisk litteratur og anna relevant forskning for å forklare og byggje opp under funna som er gjort i artiklane.

4.4 Kritisk vurdering

For å kritisk vurdere artiklane har eg brukt «*Sjekkliste for vurdering av en kvalitativ studie*» frå kunnskapsbasert praksis (Helsebiblioteket, 2016). Denne inneheld spørsmål der ein svarar ja/nei/usikker, og kan legge til kommentar. Det er utfylt eit eksemplar for kvar av artiklane som ligg som vedlegg 1-4. Aveyard (2019) skriv at dersom ein finn ein artikkel som er spesielt interessant både på grunn av funn, og fordi den glir lett gjennom skjema for kritisk vurdering kan ein bruke denne som mal for dei andre artiklane (Aveyard, 2019, s. 137) noko som vil gi ei dobbel vurdering av artiklane. Den eine artikkelen som er teke med i oppgåva er ein summert artikkel av fem andre kvalitative undersøkingar. Eg har samanlikna denne opp mot dei andre, som eg har vurdert til å vere av god kvalitet, og vurdert denne og til å vere av god kvalitet. Artikkelen er inkludert, til trass for at den ikkje ligg øvst i hierarkiet, då den svarar på problemstillinga. Eg vurderer artikkelen til å vere av god kvalitet.

I kvalitative undersøkingar er det vanskeleg å definere den indre validiteten, då dette handlar om at resultatane er rette. I undersøkingar med intervju er det den subjektive opplevinga av eit fenomen som blir undersøkt, og derfor den enkelte si røynd som skal vurderast. Jacobsen

(2010) peikar på at personen si eiga røynd kan ikkje bli vurdert som rett eller feil, men dersom personen påstår noko utanfor si eiga røynd kan ein avgjere om dette er rett eller feil. Det næraste ein kjem for å definere ei sanning rundt sosiale fenomen er når fleire personar kan einast om den same skildringa, dette kallar ein for intersubjektivitet. Altså at dess fleire som fortel same historia dess meir sann er den (Jacobsen, 2010, s. 143–144).

Det er brukt ei sekundærkjelde i oppgåva. Eg har vurdert dette til å vere greitt då det er godt etablert fagteori. I tillegg har situasjonen rundt Covid- 19 gjort det utfordrande å reise til biblioteket for å søke opp primærkjelda.

5.0 Presentasjon av funn

I dette kapittelet skal eg presentere funna som er gjort i dei utvalde artiklane. Eg vil presentere artiklane kvar for seg. Funna er presentert med bakgrunn i problemstillinga som er: «*Korleis opplever born å vekse opp i ein heim prega av rus, og korleis kan dette påverke borna?*». Eg vil avslutte med eit eige kapittel der eg samlar funna og tydeleggjer korleis tema som vil bli fokusert på i drøftinga.

5.1 An upbringing with substance-abusing parents: Experiences of parentification and dysfunctional communication

Artikkelen er ei kvalitativ studie der forskarane har gjort djubdeintervju med 19 personar som har delteke på eit småborn/nyfødd intervensjonsprogram. Informantane har vakse opp med foreldre med rusmisbruk (Tedgård et al., 2019, s. 227).

Informantane fortel om korleis dei har prøvd å halde ei emosjonell distanse frå forelderen med rusmisbruk. Informantane som hadde ein forelder med rusmisbruk fortel at den andre forelderen var lite tilgjengeleg både fysisk og emosjonelt for dei. Dei fleste deltakarane opplevde ikkje at dei var elska av foreldra (Tedgård et al., 2019 s. 229).

Rolla til fleire av deltakarane, i studien, i oppveksten var å sjå etter, ta vare på og tilgi foreldra sine. I tillegg måtte dei sjølve ta rolla som foreldre. Dei skildrar både emosjonelt og praktisk ansvar i heimen (Tedgård et al., 2019, s. 230). Meir enn halvparten av informantane fortel at dei

hadde dårlege strategiar for å beskytte seg sjølve, samt opplevde halvparten at dei hadde sterk angst og/eller depresjon. Nokre prøvde å ta sitt eige liv (Tedgård et al., 2019, s. 230-231).

Det var vanskeleg for mange av informantane å snakke om foreldra sitt misbruk med andre. Det var ikkje forbode, men dei opplevde likevel at dei ikkje kunne snakke om det (Tedgård et al., 2019, s. 231). Dei fleste av informantane opplevde manglande støtte frå det sosiale nettverket. Halvparten fortel at skule var ein trygg stad i vanskelege periodar (Tedgård et al., 2019, s. 232).

Fleire av deltakarane forklarar at dei har hatt problem med å stole på folk på grunn av ustabile omsorgspersonar. Eit stort fleirtal seier at det er vanskeleg å spørje om hjelp, både som born og no i vaksen alder (Tedgård et al., 2019, s. 232). Informantane har kjent på skam, undertrykking av eigne kjensler samt andre vanskar som dei framleis slit med i ulik grad (Tedgård et al., 2019, s.233).

5.2 Children of parents with alcohol problems performing normality: qualitative interview study about unmet needs for professional support

Artikkelen er ei kvalitativ studie der dei har intervjuet 9 deltakarar i mellom 60-120 minutt. Intervjuet var semistrukturerte med open slutt. Alle intervjuet er tekne opp, transkribert og analysert med «Systematic text condensation» (Werner & Malterud, 2016).

Kvardagen til fleire av deltakarane har vore prega av truslar, spenningar, skuldingar og manipulering (Werner & Malterud, 2016). Borna opplevde lite støtte frå foreldra, samt frå profesjonelle. Fleire fortel at dei kjende seg forrådt av den forelderen som ikkje var rusa, då den trivialiserte den alkoholisererte forelderen sine problem (Werner & Malterud, 2016).

Borna streva med å halde noko sosial orden i familien, og samtidig opptre som normalt utanfor familien. Dei gjorde mykje for at familien skulle stå fram som ein normalt fungerande familie (Werner & Malterud, 2016).

Alle informantane skildra familiar med konflikter. Den alkoholisererte forelderen hadde ofte eit vekslende humør, starta kranglar og vart uvenn med dei andre familiemedlemmane (Werner & Malterud, 2016). Nokre fortel at foreldra kunne ha to personlegdomar, der dei var blide og sjarmerande offentleg, og motsett heime. Informantane fortalde at foreldra aldri innrømte

problemet sitt, men la skulda på andre familiemedlemmar når det var eit problem (Werner & Malterud, 2016).

Alkoholismen øydelagde dei daglege rutinane, aktivitetane og feiringane. Dette gjorde kvardagen til borna usikker og utrygg (Werner & Malterud, 2016). Informantane måtte overvake og kontrollere reaksjonar hjå andre familiemedlemmar for å bevare husfreden, og for å ikkje provosere den andre forelderen. Informantane trur andre visste om problema, men ikkje intervenerte (Werner & Malterud, 2016).

5.3 Living with an elephant: Growing up with parental substance misuse

Denne artikkelen er ein litteraturgjennomgang. Formålet med studien er å undersøke eksisterande litteratur om korleis born og unge opplever å vekse opp med foreldre som har eit rusproblem (Kroll, 2004, s. 131-132).

Artikkelen nemnde hemmelegald og fornektning som førte til spenningar, angst og forverring av problemet (Kroll, 2004, s. 132). Heile familien var organisert rundt rusmisbruket, og det vart ei rutine at ein møtte behova til personen med rusmisbruket. Frå borna sitt perspektiv var regelen om å ikkje snakke tidleg implementert. Hemmelegald der frykt og skam var tema gjorde at familiane mista nettverket sitt, og kontakt med utvida familie. Til lenger tilstanden var hemmeleg til vanskelegare var det å avsløre tilstanden og borna vart mindre tillitsfulle ovanfor andre utanforståande (Kroll, 2004, s. 132).

Opplevinga av å vere stengt ute og ekskludert i familien gjorde at borna kjende seg lite ynskja, avvist eller lite viktige. Rusmisbruket blir omtalt som «elefanten i rommet» fordi det er noko ingen snakkar om, men det tek likevel all energi, fokus og ressursar i familien (Kroll, 2004, s. 132).

Informantane fortel at dei har opplevd tap, ofte eit usynleg tap som t.d. tap av barndom, sjølvtilit eller normal livsstil. Mange fortel at dei har kjent seg forlatt både av den rusa forelderen, men og av den andre (Kroll, 2004, s. 133).

Artiklane tok opp konflikt og krancling mellom foreldra som ei kjelde til stress og angst, der borna ofte kjende seg skuldige i konflikta (Kroll, 2004, s. 134). Konsekvensen av kaoset var at

heile familien måtte ta omsyn til foreldra sine behov. Borna forneakta sine egne kjensler, og om dagen blei bra vart avgjort av foreldra sine kjensler og oppførsel. Konsekvensen av dette var isolasjon, einsemd og at det var ingen ein kunne stole på eller vende seg til. Alle informantane var klare på at det var den emosjonelle mishandlinga som var verst som t.d. kommentarar om at dei var uynskt eller aldri skulle vore fødde, latterleggjering framfor andre eller terging (Kroll, 2004, s. 135). Det var få av informantane som opplevde parentifisering, men nokre fortel om rollebyte der dei irettesette foreldra, som førte til at foreldra skjulte oppførselen sin for borna (Kroll, 2004, s. 136).

5.4 Challenging childhoods: Young people's account of "getting by" in families with substance abuse problems

Artikkelen er ein kvalitativ studie av 38 unge personar mellom 15 og 27. Det er 20 kvinner og 18 menn frå Skottland. Aldersspennet er grunnlagt med at informantane er gamle nok til å reflektere over fortida og framtida (Backett-Milburn et al., 2008, s. 465-466).

Fleire av informantane opplevde at foreldra ikkje dekkja dei grunnleggjande behova deira, og at dei sjølve måtte dekke både praktiske og emosjonelle behov hjå foreldre og/eller søsken (Backett-Milburn et al., 2008, s. 467). Det var utfordrande når dei flytta heimefrå då dei framleis bekymra seg for behova til søsken og foreldre. Det var viktig for informantane å utøve noko form for kontroll i heimen som t.d. å konfrontere foreldra med misbruket eller prøve å fjerne rusmiddelet frå dei. Dette hadde ofte liten effekt (Backett-Milburn et al., 2008, s. 467-468).

Informantane fortel at dei flykta frå situasjonen, ofte saman med søsken, til rommet sitt for å sjå TV, høyre musikk eller la kjenslene få kome ut. Ein av dei viktigaste sosiale ressursane deira var søsken, dette fordi dei kunne samanlikne opplevingar og erfaringar. I tillegg fungerte søsken som rollemodellar (Backett-Milburn et al., 2008, s. 468-469).

Mange såg på skule som ei flukt frå kvardagen eller eit pusterom. Mange hadde likevel bekymringar for om foreldra kunne skade seg sjølve eller liknande når dei var på skulen (Backett-Milburn et al., 2008, s. 470-471).

Fleire av mennene i undersøkinga fortalde at skule representerte vald og mobbing for dei. Nokre forklarte utfordringane med at dei hadde vanskar med å respektere autoritetar. Nokre

fortel at det var vanskeleg å leggje att problema heime og fokusere på skularbeidet. Det var viktig for informantane at dei hadde hatt mogelegheita til å søke støtte hjå nære vener, naboar eller slektningar (Backett-Milburn et al., 2008, s. 471).

5.5 Oppsummering

Fleire av artiklane peika på hemmelegald som noko som prega informantane sin barndom. Mange informantar fortalde om at foreldra hadde to personlegdomar, ein heime og ein offentleg (Werner & Malterud, 2016). Det verkar som det var viktig både for foreldra og borna at familien sto fram som ein vanleg familie. Tausheit rundt problema er trekt fram i tre av fire artiklar.

Deltakarane i Tedgård et.al., (2019) forklarar at dei ikkje kjende seg elska av foreldra og hadde problem med å stole på andre i vaksen alder. Informantane i 2 av 4 artiklar peikar spesifikt på emosjonell og praktisk parentifisering, medan dei to andre skildrar bekymringar som ein stor del av kvardagen. Fleire informantar skildrar ein barndom prega av truslar, frykt og konflikhtar der krangling mellom foreldra har vore ei kjelde til stress og angst.

Dei fleste informantane i artiklane har greidd seg bra til trass for barndomen. Dette finn ein i utvalet i artiklane som syner at fleirtalet i artiklane til Tedgård et.al.,(2019) og Werner og Malterud (2016) har fullført vidaregåande og/eller høgare utdanning. Det er trekt fram i artikkelen til Backett-Milburn et.al.,(2016) at skule og fritidsaktivitetar har vore eit viktig pusterom for informantane, samt at søsken har vore ein viktig ressurs for dei.

6.0 Drøfting

I dette kapittelet vil eg samle funna under relevante tema som synte seg i analysen. Drøftinga er delt inn i underkapittel hemmelegald og normalitet, tilknytning og parentifisering og resiliens. Eg vil drøfte dei opp mot etablert teori, forskning og problemstillinga: «*Korleis opplever born å vekse opp i ein heim prega av rus, og korleis kan dette påverke borna?*». I dette kapittelet brukar eg ein artikkel av Aase Sundfær (2005) som eg drøftar opp mot funna. Denne er ikkje tidlegare presentert, men inkludert då den er relevant for drøftinga.

6.1 Hemmelegald og normalitet

Eit tema som kjem tydeleg fram i funna er hemmelegaldet og tausheita rundt rusmisbruket i familien. Informantane i tre av fire artiklar snakkar om nettopp dette. Nokre peika på at å ikkje snakke med andre, men heller dekke over problema gjorde at dei hadde ei form for kontroll over situasjonen heime (Backett-Milburn et al., 2008, s. 476). Andre var lojale og laug for å skjule foreldra sitt misbruk fordi dei ikkje ville øydeleggje familien sitt inntrykk, samt korleis foreldre skulle opptre (Werner & Malterud, 2016). At informantane prøvde å dekke over problema og stå fram som ein normal familie er eit funn som har vist seg tydeleg.

Desse funna kan me sjå opp mot det Sundfær (2005) skriv om at det å leve med ein forelder som er rusmisbrukar kan opplevast som skamfullt for borne. Tausheita botnar ofte i lojaliteten til foreldra, men problemet blir og skjult fordi borna vil halde på kjærleiken til mor eller far (Sundfær, 2005, s.164). Tausheita og skamkjensle kan skuldast frykt for at foreldra skal miste omsorga for borna. På ei anna side kan tausheita frå borna si side dreie seg rundt frykt for at dei må flytte frå foreldra.

Hemmelegaldet og fornekinga av problemet førte til at alt vart sentrert rundt rusproblemet til foreldra. Artikkelen til Kroll (2004) nemner rusmisbruk som «elefanten i rommet», dette på bakgrunn av at det er ein stor og viktig hemmelegheit som tek mykje merksemd og ressursar for dei rundt. At foreldra har så sterk tilknytning til rus, og fornektar det, gjer det vanskeleg for borna å ignorere «elefanten». At problemet er skjult og hemmeleg kan gjere til at borna byrjar å tvile på sine eigne observasjonar, som kan føre til at verda blir ein usikker plass for dei og dei kan verte usikre på om det dei opplever er ekte eller ikkje (Kroll, 2004, s. 133).

Blåkors snakkar om nettopp dette når dei poengterer at tabuet fører til at opplevingane til borna vert gjort ugyldige som ein konsekvens av hemmelegaldet rundt rusmisbruk og familiesituasjonen (*Blåkors*, u.å.). For at borna skal bevare mamma og pappa sin løyndom unngår dei ofte nærgåande spørsmål eller lyg om situasjonen sin. Konsekvensen av dette kan bli at dei vert sosialt isolerte eller avvist av andre (Kvelling, 2018, s. 350). Hemmelegaldet og tausheita rundt familiesituasjonen kan få alvorlege konsekvensar for borna. Dersom borna ikkje

har nokon å snakke med vil dei kunne ta med seg problema vidare, og bruke foreldra sine strategiar for å løyse problema som t.d. å ruse seg (Sundfær, 2005, s. 171).

6.2 Tilknytning og parentifisering

Alle artiklane peikar på frykt og skremmande og/eller truande opplevingar som noko som prega barndomen til informantane. Nokre skildrar den rusmisbrukande forelderen som ein person med ustabil og vekslende humør, ein person som startar kranglar og vart uvenn med dei andre familiemedlemmane (Werner & Malterud, 2016). Fleire skildrar familien som konfliktfylt der den rusmisbrukande forelderen kunne bli fornærma for bagatellar, og etter kranglar ikkje snakka med familien på dagar eller veker. Fleire skildra foreldra som ein person med to personlegdomar, ein blid og omgjengeleg ute med andre og motsett heime (Werner & Malterud, 2016). Informantane fortalde at dei gjorde det dei kunne for å ikkje provosere den rusmisbrukande forelderen. Rusproblemet øydelagde rutinar, aktivitetar og feiringar i familien, og gjorde kvardagen usikker for borna (Kroll, 2004, s. 134; Werner & Malterud, 2016)

Kvello (2018) skriv at born ofte opplever foreldra som lite føreseielege, inkonsekvente og upålitelege når dei er rusa (Kvello, 2018, s. 347). Funna peikar på at teorien stemmer overeins med informantane sine opplevingar. Ein oppvekst der foreldra kritiserer, hånar, truar, avviser eller ekskluderer borna frå fellesskapet kan ein vurdere til å vere psykisk eller emosjonell mishandling (Kvello, 2018, s. 216). Det blir vidare peika på miljøfaktorar som belastning tidleg i livet, mishandling eller kjenslemessige-,kognitive- og sosiale tilpassingsvanskar som årsak til byrjande rusmisbruk (Kvello, 2018, s. 341). Born som veks opp med slik stor belastning har stor kapasitet til å fange opp foreldra sine signal. Dei har ofte ei overutvikla evne til å registrere mor eller far si sinnsstemning. Dette er ein viktig strategi for å meistre sin eigen kvardag (Sundfær, 2005, s. 165).

Tilknytningstype C er kjenneteikna av at den er ambivalent. Relasjonen til omsorgspersonane er prega av ein «av og på» relasjon der omsorgspersonane vekslar mellom å ignorere borne og ta meir omsyn til eigne behov og eit intenst samspel. Foreldra kan overføre sine emosjonar og behov over på borne (Kvello, 2012). Informantane forklarar at dei har teke ansvar for praktiske

gjere mål, men og for at foreldra ikkje skulle bli provoserte. At born får eit slikt ansvar for foreldra kan gi borna ei kjenslemessig belastning der dei bekymrar seg for humøret til foreldra og framtida. Dette kan liggje til grunn for emosjonell parentifisering når foreldra overfører sine problem og behov til borna. Mowatt-Haugland (2006) skriv at born som opplever slike emosjonelle og praktiske krav frå foreldra vil kunne oppleve at deira behov for trøyst, omsorg, rettleiing og beskyttelse ikkje blir imøtekome av foreldra (Mowatt Haugland, 2006). Ut ifrå dette kan ein seie at borna som opplever denne forma for parentifisering opplever det motsette av det som ligg til grunn for trygg tilknytning. Dette kan ein og sjå opp mot det informantane fortel om at det var ekstra utfordrande i dei periodane der foreldra var kapable forsørgjarar (Backett-Milburn et al., 2008). Det kan tenkjast at i periodar der foreldra var til stades emosjonelt og praktisk kan dette ha vore forvirrande for borna.

For å unngå frykta som dette medførte valde mange å halde ein emosjonell distanse frå foreldra. Dei fleste informantane i Tedgård et al., (2019) fortel at dei ikkje kjende seg elska av foreldra. Dei opplevde heller ikkje at foreldra forstod dei som eigne individ eller anerkjende ansvaret dei tok (Tedgård et al., 2019, s. 230). Det var ei form for rollebyte der dei tok vare på og passa på både foreldra sine, men og søsken. Backett-Milburn et al., (2008) skriv at halvparten av informantane opplyser at dei har hatt søsken som omsorgspersonar medan den andre halvparten fortel at dei har vore omsorgsgivarar for sine søsken (Backett-Milburn et al., 2008, s. 467). Mesteparten av informantane fekk ikkje dekkja sine grunnleggjande behov frå foreldra. Nokre fortel at dei var «strenge foreldre» for sine eigne foreldre der dei enten prøvde å fjerne rusmiddelet frå dei, eller at dei irettesette foreldra for rusmisbruket (Backett-Milburn et al., 2008, 466-468). Kroll (2004) sin artikkel viser til at ein del av borna fekk vere i rolla som born, men at dei nokre gonger måtte ta ansvar for foreldra. Dette førte til at foreldra sneik seg meir rundt dei og frykta irettesettinga frå eigne born (Kroll, 2004, s.136) At borna tok både emosjonelt og praktisk ansvar i familien førte ofte til for lite søvn og for lite ro til å gjere skularbeid (Tedgård et al., 2019, s. 231).

At informantane ikkje fekk dekkja dei grunnleggjande behova, i tillegg at dei hadde praktisk og emosjonelt ansvar i familien, kan sjåast opp mot det Mowatt-Haugland (2006) skriv om at parentifisering kan gå ut over den akademiske statusen til borna.

Eit felles trekk frå alle artiklane var at borna kjende på manglande støtte frå foreldra. I familiar der den eine forelderen var rusmisbrukar, kjende fleire seg svikta av den andre forelderen fordi hen underdreiv problemet til den rusmisbrukande forelderen samt at all merksemd og energi gjekk til hen (Werner & Malterud, 2016). Fleire hadde og ei kjensle av tap, tap av barndom, sjølvtilitt, stabilitet, støttande og responderande foreldre og tap av ein normal livsstil (Kroll, 2004, s. 133).

Det som ligg til grunn for den trygge tilknytninga er at borne kjenner seg trygg på omsorgspersonane fordi dei er positive, føreseielege og tek utgangspunkt i borna sine behov. Omsorgspersonane stiller krav, men gir mykje støtte (Kvelling, 2012). Funna i artiklane peikar på at tilhøva ikkje har lege til grunn for trygg tilknytning.

I vaksen alder fortel informantar at dei har kjent på skam og forneking av eigne kjensler. Dei har dårleg sjølvtilitt og kjensleregulering, noko som dei tilskriv oppveksten sin. Dei har ambivalens mellom hat og kjærleik til foreldra, og føler at dei har forrådt dei (Tedgård et al., 2019, s. 233).

6.3 Resiliens

Til trass for det som er presentert over er det mange som har greidd seg godt i det vaksne livet. Det er mange forklaringar på kvifor nokre meistarar vaksenlivet godt medan andre ikkje. Eg vil prøve å peike på nokre av dei funna som kan ha vore avgjerande for resiliens, og forklare dei opp mot aktuell teori.

Backett-Milburn et al., (2008) nemner i artikkelen at rollebyttet kunne gi borna ei kjensle av meistring og modenheit, samtidig som nokre fortel at dei ikkje fekk dekkja sine grunnleggande behov (Backett-Milburn et al., 2008, s. 467) . Borna fortel om fleire strategiar dei har brukt for å beskytte seg sjølve i heimen. Det blir nemnt at søsken var ei god støtte då dei forstod situasjonen, og var nokon dei kunne snakke om situasjonen med. Det å ha nokon som brydde seg om dei enten det var vener eller utvida familie var viktig for at dei greidde seg. Det var blanda om dei valde å snakke om problema sine eller ikkje. Nokre tykte at å snakke om problema var hjelpesamt medan andre tykte at å snakke om problema var ei unødvendig belastning for dei som måtte høyre på (Backett-Milburn et al., 2008, s. 475-476).

Borge (2003) peikar på at kvar ein er plassert i søskenrekka har betydning for kor resiliente borna blir. Yngre søsken har ein tendens til å vere meir resiliente enn dei eldste (Borge, 2003, s. 83) Kvello (2018) skriv at foreldre med rusmisbruk ofte har urealistiske forventningar til borna sine og skildrar dei i overdrive positive eller negative ordelag. Borge (2003) peikar på at denne overdrivne positive skildringa kan gi borna sjølvtrillit og lyst til å meistre problema sine (Borge, 2003, s. 83). Altså kan det ein, som utanforståande, oppfattar som noko negativt ha eit positivt utslag for enkelte born og faktisk bidra til resiliens. Ein beskyttelsesfaktor for desse borna kan vere at dei har hatt nokon å snakke med. Borge (2003) skriv at vener er ein beskyttelsesfaktor. Dette til trass for om vennene er det ein normalt sett ville sett på som «feil vener» gir desse den støtta som skal til for å gjere borna resiliente (Borge, 2003, s. 59).

Ein del av informantane fortel at skule og fritidsaktivitetar har vore ei positiv oppleving utanfor heimen, medan nokre fortel at dette har vore ei vanskeleg og problematisk tid. Fleire fortel at dei hadde vaksne som brydde seg, og at desse var ein positiv ressurs, og at skulen derfor vart opplevd som ei trygg stad for dei (Tedgård et al., 2019, s. 231-232). Andre fortel at skulen var problematisk fordi det var vanskeleg å leggje frå seg problema heime og konsentrere seg på skulen fordi dei stadig bekymra seg for korleis foreldra hadde det (Backett-Milburn et al., 2008, s. 470). Som nemnt var det fleire som meinte at dei vaksne visste om problema deira, men ikkje intervenerte, men nokre var og glad for dette då dei trudde at det ville ha eskalert problema heime. Samtidig var foreldra lure og heldt seg edru når dei var ute blant folk (Werner & Malterud, 2016).

Skule og fritidsaktivitetar kan knytast til det Borge (2003) skriv om sosial kompetanse. Den sosiale kompetansen kan delast inn i tre deler: Intellektuell fungering, emosjonell fungering og åtferdsmessig fungering. Sosial kompetanse er noko av den viktigaste borna skal lære, men det er ikkje forventa at alle menneske har høg fungering på alle tre område til ei kvar tid (Borge, 2003, s. 37). For dei som opplevde skule og fritidsaktivitetar som ein trygg stad kan ein tenkje seg at den intellektuelle og åtferdsmessige fungeringa kan ha vege opp for mindre god emosjonell fungering i ei periode. Borge (2003) peikar og på at det kan vere heimesituasjonen framfor rusmisbruket som er avgjerande for om borna blir resiliente. Altså kan skiljet ligge i om familien fungerer godt eller ikkje, og om det er skilnad på dysfunksjonelle familiar med eller

utan rusmisbruk. Altså kan heimesituasjonen bli opplevd som trygg fordi foreldra meistrar rusmisbruket sitt på ein adekvat måte, og slik vere nok for at borna skal verte resiliente.

7.0 Avslutning

I denne oppgåva har eg undersøkt korleis born opplever å vekse opp med foreldre som rusar seg, og korleis dette kan påverke dei. Det kom fleire tydelege tema fram i artiklane som dreia seg rundt hemmelegald, tilknyting, parentifisering og resiliens. Det kom tydeleg fram at dei fleste av informantane har hatt barndomar som ikkje samsvarar med det som ligg til grunn for trygg tilknyting. Informantane skildrar barndomar prega av lite føreseielege omsorgspersonar, truslar, konflikhtar, vanskar knytt til skule og skularbeid samt mykje ansvar i heimen. Likevel synt det seg at dei fleste hadde meistra vaksenlivet godt. Det er vanskeleg å setje fingeren på kva som har vore avgjerande, men faktorar som vener og vaksne som har støtta dei er trekt fram. Litteraturen peika og på om det er rusen i seg sjølv som gjer barndomen utrygg for borna, eller om skiljet ligg i om familien er dysfunksjonell eller ikkje.

Funna i artiklane har vist at det er avgjerande at me som fagpersonar, vaksne, mor eller far til borna sine vener eller naboar får auge på desse usynlege borna. Ein ser det ikkje før ein trur det.

8.0 Litteraturliste

- Av og til. (2020, 26. november). *90.000 barn har foreldre som sliter med alkohol*. Av-og-til.
<https://avogtil.no/hvor-mange-barn-har-foreldre-som-sliter-med-alkohol/>
- Askheim, O.P.(2014)Vernepleieren som aktør for en "empowerment" orientert praksis. Karl Elling Ellingsen (Red.) *Vernepleierfaglig kompetanse og faglig skjønn* (3.Utg, 65-84). Universitetsforlaget
- Aveyard, H. (2019). *Doing a literature review in health and social care: A practical guide* (4th ed.). Open University Press/ McGraw- Hill Education.
- Backett-Milburn, K., Wilson, S., Bancroft, A. & Cunningham-Burley, S. (2008). Challenging Childhoods: Young people's accounts of 'getting by' in families with substance use problems. *Childhood*, 15(4), 461–479. <https://doi.org/10.1177/0907568208097202>
- Blåkors. (u.å.). *Når mamma og pappa ruser seg*. Henta 18. mars 2021 frå
<https://www.blakors.no/fagside/barn-som-er-parorende/>
- Borge, A. I. H. (2003). *Resiliens: Risik og sunn utvikling* (1. Utg). Gyldendal Akademisk.
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6. utg.). Gyldendal akademisk.
- Dalsklev, M. & Eimot, K. (2014, 9. august). *En tankevekkende studie av kognitiv dissonans*. Psykologisk.no. <https://psykologisk.no/2014/08/en-studie-av-kognitiv-dissonans/>
- Fellesorganisasjonen.(05.2020) *Tverrfagleg samarbeid i skulen- god og trygg skulekvardag for alle elever*. Fellesorganisasjonen. Henta 04. mai frå:
<https://www.fo.no/getfile.php/1329857-1592396012/Dokumenter/Din%20profesjon/Brosjyrer/FO%20hefte%20Tverrfaglig%20samarbeid%20i%20skulen%202020-web.pdf>
- Fellesorganisasjonen. (u.å.) *Vernepleiere i rusomsorg*. Fellesorganisasjonen. Henta 04. mai frå:
<https://www.fo.no/getfile.php/1324057-1578301729/Dokumenter/Din%20profesjon/Brosjyrer/Vernepleiere%20i%20rusomsorg.pdf>
- Forebygging. (u.å.). *En kunnskapsbase og publiseringskanal for folkehelse- og rusforebyggende arbeid*. Henta 9. april 2021 frå <http://www.forebygging.no/spm-og-svar/1->

Teorilitteratur/Kan-dere-gi-meg-en-definisjon-av-begrepene-rusmiddel-og-rusmisbruker-pa-forhand-takk/

Helsebiblioteket. (u.å.). *Kunnskapsbasert praksis*.

<https://www.helsebiblioteket.no/kunnskapsbasert-praksis>

Jacobsen, D. I. (2010). *Forståelse, beskrivelse og forklaring: Innføring i metode for helse- og sosialfagene* (2. utg.). Høyskoleforl.

Kroll, B. (2004). Living with an elephant: Growing up with parental substance misuse. *Child & Family Social Work*, 9(2), 129–140. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2004.00325.x>

Kvello, Ø. (2012). Tidlig barneverninnsats med utgangspunkt i tilknytningsforskning. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 89(03), 116–134.

Kvello, Ø. (2018). *Barn i risiko: Skadelige omsorgssituasjoner* (2. Utg). Gyldendal Akademisk.

Mowatt Haugland, B. S. (2006). *Barn som omsorgsgivere: Adaptiv versus destruktiv parentifisering*. Tidsskrift for Norsk psykologforening.

<https://psykologtidsskriftet.no/fagartikkel/2006/03/barn-som-omsorgsgivere-adaptiv-versus-destruktiv-parentifisering>

Sundfær, A. (2005). Bill. Merk «Hemmelig». Hemmeligholdelse som strategi i familier med rusproblemer. *Tidsskrift for psykisk helsearbeid*, 2(02), 162–174.

Tedgård, E., Råstam, M. & Wirtberg, I. (2019). An upbringing with substance-abusing parents: Experiences of parentification and dysfunctional communication. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, 36(3), 223–247. <https://doi.org/10.1177/1455072518814308>

Verdens helseorganisasjon. (2021) *Den internasjonale statistiske klassifikasjonen av sykdommer og beslektede helseproblemer* (10.utg) Direktoratet for e-helse.

<https://finnkode.ehelse.no/#icd10/0/0/0/2599534>

Werner, A. & Malterud, K. (2016). Children of parents with alcohol problems performing normality: A qualitative interview study about unmet needs for professional support. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-Being*, 11(1), 30673. <https://doi.org/10.3402/qhw.v11.30673>

9.0 Vedlegg

9.1 Skjema for kritisk vurdering

9.1.0 Vedlegg 1- Sjekkliste for vurdering av: An upbringing with substance-abusing parents: Experiences of parentification and dysfunctional communication

Del A: Innledende vurdering

Er formålet med studien klart formulert?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

- Hva ville forskerne finne svar på (problemstilling)?
- Hvorfor ville de finne svar på det?
- Er problemstillingen relevant?

Kommentar: Artikkelen søker å undersøke konsekvensane av å vekse opp med foreldre som er rusmisbrukarar, og korleis dette kan påverke borna når dei sjølve vert foreldre.

Er kvalitativ metode hensiktsmessig for å få svar på problemstillingen?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

- Har studien som mål å forstå og belyse, eller beskrive fenomen, erfaringer eller opplevelser?

Kommentar: Studien har som mål å undersøke korleis informantane sjølve opplevde barndomen sin som var prega av rus, derfor er det gjort intervju med 19 foreldre som har vokse opp under desse tilhøva.

Er utformingen av studien hensiktsmessig for å finne svar på problemstillingen?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

- Er valg av forskningsdesign begrunnet? Har forfatterne diskutert hvordan de bestemte hvilken metode de skulle bruke?

Kommentar: Forskarane forklarar at dei har brukt kvalitativt design fordi dei ynskjer å undersøkje informantane si oppleving av eigen oppvekst med foreldre med rusproblem

Er utvalgsstrategien hensiktsmessig for å besvare problemstillingen?

Ja – Nei – Uklart

Tips: Når man bruker for eksempel strategiske utvalg er målet å dekke antatt relevante sosiale roller og perspektiver. De enhetene som skal kaste lys over disse perspektivene er vanligvis mennesker, men kan også være begivenheter, sosiale situasjoner eller dokumenter. Enhetene kan bli valgt fordi de er typiske eller atypiske, fordi de har bestemte forbindelser med hverandre, eller i noen tilfeller rett og slett fordi de er tilgjengelige.

- Er det gjort rede for hvem som ble valgt ut og hvorfor?
- Er det gjort rede for hvordan de ble valgt ut (utvalgsstrategi)?
- Er det diskusjon omkring utvalget, for eksempel hvorfor noen valgte å ikke delta?
- Er det begrunnet hvorfor akkurat disse deltagerne ble valgt?
- Er karakteristika ved utvalget beskrevet (for eksempel kjønn, alder, sosioøkonomisk status)?

Kommentar: Informantane er blitt invitert til intervju etter dei har delteke på nyfødt- psykisk helse program på poliklinisk avd for nyfødt- småbarns psykiatrisk avdeling. Artikkelforfattaren gjer tydeleg greie for alder, utdanning, kven av foreldra som har vore misbrukarar eller om begge har vore misbrukarar gjennom tabell.

Ble dataene samlet inn på en slik måte at problemstillingen ble besvart?

Ja – Nei – Uklart

Tips: Datainnsamlingen må være omfattende nok i både bredden (typen observasjoner) og i dybden (graden av observasjoner) om den skal kunne støtte og generere fortolkninger.

- Ble valg av setting for datainnsamlingen begrunnet?
- Går det klart frem hvilke metoder som ble valgt for å samle inn data? For eksempel intervjuer (semistrukturerte dybdeintervjuer, fokusgrupper), feltstudier (deltagende eller ikke-deltagende observasjon), dokumentanalyse, og er det begrunnet hvorfor disse metodene ble valgt?
- Er måten dataene ble samlet inn på beskrevet, for eksempel beskrivelse av intervjuguide?
- Er metoden endret i løpet av studien? I så fall, har forfatterne forklart hvordan og hvorfor?
- Går det klart frem hvilken form dataene har (for eksempel lydopptak, video, notater)?
- Har forskerne diskutert metning av data?

Kommentar: Det er brukt semistrukturert djubde intervju. Forfatteren skriv at etter intervju er lesne fleire gonger blei dei delt inn i «innhaldsbolkar» som relaterer til målet med studien.

Ble det gjort rede for bakgrunnsforhold som kan ha påvirket fortolkningen av data?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

- Har forskeren vurdert sin egen rolle, mulig forutinntatthet og påvirkning på:
  - a. utforming av problemstilling
  - b. datainnsamling inkludert utvalgsstrategi og valg av setting
  - c. analyse og hvilke funn som presenteres
- På hvilken måte har forskeren gjort endringer i utforming av studien på bakgrunn av innspill og funn underveis i forskningsprosessen?

Kommentar: Intervjuaren har jobba mange år som psykolog i programmet som informantane er plukka frå. Eit resultat av hennar erfaring er at ho hadde ei forforståing av bekymring rundt foreldrerolla til informantane, samt at oppfølgingsspørsmål der behandling og forskning påverka kvarandre. Det er likevel avklara at det ikkje er noko interessekonflikt i undersøkinga, forfattarskapen eller publikasjonen.

Er etiske forhold vurdert?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

- Er det beskrevet i detalj hvordan forskningen ble forklart til deltagerne for å vurdere om etiske standarder ble opprettholdt?
- Diskuterer forskerne etiske problemstillinger som ble avdekket underveis i studien? Dette kan for eksempel være knyttet til informert samtykke eller fortrolighet, eller håndtering av hvordan deltagerne ble påvirket av det å være med i studien.
- Dersom relevant, ble studien forelagt etisk komité?

Kommentar: Alle deltakarane har vorte informert om at opplysningane dei har gitt ikkje kan identifiserast tilbake til dei. Dei er og opplyst om dei etiske reglane som gjeld rundt den innsamla informasjonen. Dette er retningslinjer frå den regionale etiske komiteen ved Lund universitet. Alle deltakarane har gitt skriftleg samtykke. Dei har og fått tilbod om oppfølging i etterkant av studien dersom dei behøvde dette.

Går det klart frem hvordan analysen ble gjennomført? Er fortolkningen av data forståelig, tydelig og rimelig?

Ja – Nei – Uklart

Tips: En vanlig tilnæringsmåte ved analyse av kvalitative data er såkalt innholdsanalyse, hvor mønstre i data blir identifisert og kategorisert.

- Er det gjort rede for hvilken type analyse som er brukt, for eksempel grounded theory, fenomenologisk analyse, etc.?
- Er det gjort rede for hvordan analysen ble gjennomført, for eksempel de ulike trinnene i analysen?
- Ser du en klar sammenheng mellom innsamlede data, for eksempel sitater og kategoriene som forskerne har kommet frem til?
- Er tilstrekkelige data presentert for å underbygge funnene? I hvilken grad er motstridende data tatt med i analysen?

Kommentar: det er tydeleg gjort rede for korleis dataene er analysert gjennom at innhaldet vart delt opp i kategoriar, at forfattarane har diskutert til dei har vorte einige. Det er forklart korleis analyseprosessen har vore ein prosess som har gått mykje att og fram mellom kategoriar og originaltekst frå intervjuet. Dette er gjort for å vere sikre truverdigheita og forståinga av materialet.

Basert på svarene dine på punkt 1–8 over, mener du at resultatene fra denne studien er til å stole på?

Ja – Nei – Uklart

Del B: Hva er resultatene?

Er funnene klart presentert?

Ja – Nei – Uklart

Tips: Kategoriene eller mønstrene som ble identifisert i løpet av analysen kan styrkes ved å se om lignende mønstre blir identifisert gjennom andre kilder. For eksempel ved å diskutere foreløpige slutninger med studieobjektene, be en annen forsker gjennomgå materialet, eller få lignende inntrykk fra andre kilder. Det er sjeldent at forskjellige kilder gir helt like uttrykk. Slike forskjeller bør imidlertid forklares.

- Er det gjort forsøk på å trekke inn andre kilder for å vurdere eller underbygge funnene?
- Er det tilstrekkelig diskusjon om funnene både for og imot forskernes argumenter?
- Har forskerne diskutert funnenes troverdighet (for eksempel triangulering, respondentvalidering, at flere enn en har gjort analysen)?
- Er funnene diskutert opp mot den opprinnelige problemstillingen?

Kommentar: Funna er presentert på ein systematisk og ryddig måte som gjer at lesaren klarer å skilje det eine frå det andre. Det er ikkje trekt inn andre kilder, men det er ein kort teoretisk presentasjon i byrjinga av tilknytningsteori og teori rundt parentifisering som gjer at ein kan trekke parallellar. Det er diskutert at dette er minner frå barndomen til informantane, derfor kan ein ikkje sjekke innhaldet for fakta, men samstundes at det er opplevinga ein er ute etter og derfor er minna vel så viktige som fakta. Det er påpeika at alle tre forfattarane har vore med i heile eller deler av analysen.

Del C: Kan resultatene være til hjelp i praksis?

Hvor nyttige er funnene fra denne studien?

Tips: Målet med kvalitativ forskning er ikke å sannsynliggjøre at resultatene kan generaliseres til en bredere befolkning. I stedet kan resultatene være overførbare eller gi grunnlag for modeller som kan brukes til å prøve å forstå lignende grupper eller fenomenen.

- Har forskerne diskutert studiens bidrag med hensyn til eksisterende kunnskap og forståelse, vurderer de for eksempel funnene opp mot dagens praksis eller relevant forskningsbasert litteratur?
- Har studien avdekket behov for ny forskning?
- Har forskerne diskutert om, og eventuelt hvordan, funnene kan overføres til andre populasjoner eller andre måter forskningen kan brukes på?

Kommentar: Studien peikar på manglande oppfølging og støtteapparat rundt desse informantane i barndomen.

9.1.1 Vedlegg 2- Sjekkliste for vurdering av: Challenging childhoods: young peoples accounts of “getting by” in families with substance abuse problems

Del A: Innledende vurdering

Er formålet med studien klart formulert?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

Hva ville forskerne finne svar på (problemstilling)?

Hvorfor ville de finne svar på det?

Er problemstillingen relevant?

Kommentar: Studien vil belyse korleis mekanismar som gjer at born som veks opp med foreldre som er rusmisbrukarar greier seg, og kva dei sjølv såg på som faktorar som gjorde at dei greidde seg i dagleglivet.

Er kvalitativ metode hensiktsmessig for å få svar på problemstillingen?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

Har studien som mål å forstå og belyse, eller beskrive fenomen, erfaringer eller opplevelser?

Kommentar: Studien har som mål var å utforske born og unge sine forteljingar om sin barndom og den daglege praksisen som gjorde at dei kom seg gjennom barndomen med eit blikk på resiliens og overleving

Er utformingen av studien hensiktsmessig for å finne svar på problemstillingen?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

Er valg av forskningsdesign begrunnet? Har forfatterne diskutert hvordan de bestemte hvilken metode de skulle bruke?

Kommentar: Ja, forskningsdesignet er semistrukturerte kvalitative intervju. Dette var for å kunne utforske både fortida til informantane, men og for at informantane skulle kunne reflektere over framtida si.

Er utvalgsstrategien hensiktsmessig for å besvare problemstillingen?

Ja – Nei – Uklart

Tips: Når man bruker for eksempel strategiske utvalg er målet å dekke antatt relevante sosiale roller og perspektiver. De enhetene som skal kaste lys over disse perspektivene er vanligvis mennesker, men kan også være begivenheter, sosiale situasjoner eller dokumenter. Enhetene kan bli valgt fordi de er typiske

eller atypiske, fordi de har bestemte forbindelser med hverandre, eller i noen tilfeller rett og slett fordi de er tilgjengelige.

Er det gjort rede for hvem som ble valgt ut og hvorfor?

Er det gjort rede for hvordan de ble valgt ut (utvalgsstrategi)?

Er det diskusjon omkring utvalget, for eksempel hvorfor noen valgte å ikke delta?

Er det begrunnet hvorfor akkurat disse deltagerne ble valgt?

Er karakteristika ved utvalget beskrevet (for eksempel kjønn, alder, sosioøkonomisk status)?

Kommentar: Det er 38 informantar i studien. Dei var i alderen 15-27 år der 18 var menn og 20 var kvinner. Alle budde i Skotland. Dei fleste informantane var mellom 16 og 23, med ein snittalder på 19 år. Dette vart sett på som ein overgangsalder der informantane var i stand til å reflektere over både framtida og fortida. 22 av deltakarane hadde foreldre med alkoholproblem og 11 med narkotikaproblem. Fem hadde foreldre med både alkohol og narkotikaproblem. Dei har fått informantar med både høg og låg utdanning. Utvalet inkluderer og steforeldra til informantane.

Ble dataene samlet inn på en slik måte at problemstillingen ble besvart?

Ja – Nei – Uklart

Tips: Datainnsamlingen må være omfattende nok i både bredden (typen observasjoner) og i dybden (graden av observasjoner) om den skal kunne støtte og generere fortolkninger.

Ble valg av setting for datainnsamlingen begrunnet?

Går det klart frem hvilke metoder som ble valgt for å samle inn data? For eksempel intervjuer (semistrukturerte dybdeintervjuer, fokusgrupper), feltstudier (deltagende eller ikke-deltagende observasjon), dokumentanalyse, og er det begrunnet hvorfor disse metodene ble valgt?

Er måten dataene ble samlet inn på beskrevet, for eksempel beskrivelse av intervjuguide?

Er metoden endret i løpet av studien? I så fall, har forfatterne forklart hvordan og hvorfor?

Går det klart frem hvilken form dataene har (for eksempel lydopptak, video, notater)?

Har forskerne diskutert metning av data?

Kommentar: Det er brukt semistrukturerte kvalitative intervju støtta av «life grid» som vil seie at informantane kan føre opp viktige hendingar som har skjedd i livet deira. Dei forklarar at dette hjelper for å setje informantane sine opplevingar inn i eit retrospektivt bilete.

Ble det gjort rede for bakgrunnsforhold som kan ha påvirket fortolkningen av data?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

Har forskeren vurdert sin egen rolle, mulig forutinntatthet og påvirkning på:

utforming av problemstilling

datainnsamling inkludert utvalgsstrategi og valg av setting

analyse og hvilke funn som presenteres

På hvilken måte har forskeren gjort endringer i utforming av studien på bakgrunn av innspill og funn underveis i forskningsprosessen?

Kommentar: Forfatterne har forklart bakgrunnen for studien, men det kjem ikkje klart fram korleis rolle forskaren har ovanfor informantane.

Er etiske forhold vurdert?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

Er det beskrevet i detalj hvordan forskningen ble forklart til deltagerne for å vurdere om etiske standarder ble opprettholdt?

Diskuterer forskerne etiske problemstillinger som ble avdekket underveis i studien? Dette kan for eksempel være knyttet til informert samtykke eller fortrolighet, eller håndtering av hvordan deltagerne ble påvirket av det å være med i studien.

Dersom relevant, ble studien forelagt etisk komité?

Kommentar: Forskarane skriv at dei har utført intervju med sensitivitet, og at dei har sett på intervju kvar for seg ut ifrå etiske omsyn

Går det klart frem hvordan analysen ble gjennomført? Er fortolkningen av data forståelig, tydelig og rimelig?

Ja – Nei – Uklart

Tips: En vanlig tilnæringsmåte ved analyse av kvalitative data er såkalt innholdsanalyse, hvor mønstre i data blir identifisert og kategorisert.

Er det gjort rede for hvilken type analyse som er brukt, for eksempel grounded theory, fenomenologisk analyse, etc.?

Er det gjort rede for hvordan analysen ble gjennomført, for eksempel de ulike trinnene i analysen?

Ser du en klar sammenheng mellom innsamlede data, for eksempel sitater og kategoriene som forskerne har kommet frem til?

Er tilstrekkelige data presentert for å underbygge funnene? I hvilken grad er motstridende data tatt med i analysen?

Kommentar: Analysen har vore iterativ, altså blir gjort flere ganger. Forskingsgruppa har jamnlig diskutert transkripsjonane etter kvart som studien har gått framover. Dei innledande tolkingane har gradvis blitt sett inn i utviklinga av sentrale tema og rammeverk for koding. Intervjua vart deretter koda inn i NVivo for å hjelpe datainnhenting og vidare analyse. Forskarane fekk deretter tilgang til dei koda dokumenta for å gjennomføre meir detaljerte analyser av emna.

Basert på svarene dine på punkt 1–8 over, mener du at resultatene fra denne studien er til å stole på?

Ja – Nei – Uklart

Del B: Hva er resultatene?

Er funnene klart presentert?

Ja – Nei – Uklart

Tips: Kategoriene eller mønstrene som ble identifisert i løpet av analysen kan styrkes ved å se om lignende mønstre blir identifisert gjennom andre kilder. For eksempel ved å diskutere foreløpige slutninger med studieobjektene, be en annen forsker gjennomgå materialet, eller få lignende inntrykk fra andre kilder. Det er sjeldent at forskjellige kilder gir helt like uttrykk. Slike forskjeller bør imidlertid forklares.

Er det gjort forsøk på å trekke inn andre kilder for å vurdere eller underbygge funnene?

Er det tilstrekkelig diskusjon om funnene både for og imot forskernes argumenter?

Har forskerne diskutert funnenes troverdighet (for eksempel triangulering, respondentvalidering, at flere enn en har gjort analysen)?

Er funnene diskutert opp mot den opprinnelige problemstillingen?

Kommentar: Funna er presentert først med eit overordna blick der dei har samla dei mest relevante funna. Deretter presenterer dei funna i kapittel relevante for dei tema som har kome fram i prosessen. Funna er underbygd med sitat frå informantane.

Diskusjonen er både for og i mot forskarane sine argument. Dei peikar t.d. på at beskyttelsesfaktorane som dei hadde lagt til grunn for resiliens ikkje alltid var til stades i informantane sine liv, men at dei likevel var resiliente.

Del C: Kan resultatene være til hjelp i praksis?

Hvor nyttige er funnene fra denne studien?

Tips: Målet med kvalitativ forskning er ikke å sannsynliggjøre at resultatene kan generaliseres til en bredere befolkning. I stedet kan resultatene være overførbare eller gi grunnlag for modeller som kan brukes til å prøve å forstå lignende grupper eller fenomen.

Har forskerne diskutert studiens bidrag med hensyn til eksisterende kunnskap og forståelse, vurderer de for eksempel funnene opp mot dagens praksis eller relevant forskningsbasert litteratur?

Har studien avdekket behov for ny forskning?

Har forskerne diskutert om, og eventuelt hvordan, funnene kan overføres til andre populasjoner eller andre måter forskningen kan brukes på?

Kommentar: Funna er nyttige då dei svarar på problemstillinga som er valt for oppgåva. Den tek og føre seg funna opp mot det teoretiske perspektivet i oppgåva.

[9.1.2 Vedlegg 3- Sjekkliste for vurdering av: Children of parents with alcohol problems performing normality: A Qualitative interview study about unmet needs for professional support.](#)

Del A: Innledende vurdering

Er formålet med studien klart formulert?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

Hva ville forskerne finne svar på (problemstilling)?

Hvorfor ville de finne svar på det?

Er problemstillingen relevant?

Kommentar: Forfatterane ynskja å gi ei betre forståing av kvardagsutfordringane til familiar som er ramma av alkoholproblem, fokusert på borna si rolle og deira ansvar. Dei har undersøkt familiedramaet og konsekvensane detta hadde for barndomen til informantane.

Er kvalitativ metode hensiktsmessig for å få svar på problemstillingen?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

Har studien som mål å forstå og belyse, eller beskrive fenomen, erfaringer eller opplevelser?

Kommentar: Studien har som formål å beskrive erfaringar og opplevingar frå born som har vakse opp med ein eller to foreldre som er alkoholikarar.

Er utformingen av studien hensiktsmessig for å finne svar på problemstillingen?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

Er valg av forskningsdesign begrunnet? Har forfatterne diskutert hvordan de bestemte hvilken metode de skulle bruke?

Kommentar: Intervjua er semistrukturerte og med open avslutning og basert på ein intervjuguide. Det er ikkje diskutert kvifor dette designet er brukt.

Er utvalgsstrategien hensiktsmessig for å besvare problemstillingen?

Ja – Nei – Uklart

Tips: Når man bruker for eksempel strategiske utvalg er målet å dekke antatt relevante sosiale roller og perspektiver. De enhetene som skal kaste lys over disse perspektivene er vanligvis mennesker, men kan også være begivenheter, sosiale situasjoner eller dokumenter. Enhetene kan bli valgt fordi de er typiske eller atypiske, fordi de har bestemte forbindelser med hverandre, eller i noen tilfeller rett og slett fordi de er tilgjengelige.

Er det gjort rede for hvem som ble valgt ut og hvorfor?

Er det gjort rede for hvordan de ble valgt ut (utvalgsstrategi)?

Er det diskusjon omkring utvalget, for eksempel hvorfor noen valgte å ikke delta?

Er det begrunnet hvorfor akkurat disse deltagerne ble valgt?

Er karakteristika ved utvalget beskrevet (for eksempel kjønn, alder, sosioøkonomisk status)?

Kommentar: Det er forklart fordeling av kjønn, utdanning, kulturell og etnisk bakgrunn, kor mange sysken dei har og om dei kjem frå familiar der foreldra bur saman eller er skilde/separerte. Det er og beskrive om dei har arbeid eller ikkje. Dette er gjort svært tydeleg i ein tabell.

Ble dataene samlet inn på en slik måte at problemstillingen ble besvart?

Ja – Nei – Uklart

Tips: Datainnsamlingen må være omfattende nok i både bredden (typen observasjoner) og i dybden (graden av observasjoner) om den skal kunne støtte og generere fortolkninger.

Ble valg av setting for datainnsamlingen begrunnet?

Går det klart frem hvilke metoder som ble valgt for å samle inn data? For eksempel intervjuer (semistrukturerte dybdeintervjuer, fokusgrupper), feltstudier (deltagende eller ikke-deltagende observasjon), dokumentanalyse, og er det begrunnet hvorfor disse metodene ble valgt?

Er måten dataene ble samlet inn på beskrevet, for eksempel beskrivelse av intervjuguide?

Er metoden endret i løpet av studien? I så fall, har forfatterne forklart hvordan og hvorfor?

Går det klart frem hvilken form dataene har (for eksempel lydopptak, video, notater)?

Har forskerne diskutert metning av data?

Kommentar: Forskarane har beskrive korleis dei har samla inn dataene, med opptak, transkribering og analyse. Det er tydeleg forklart med semistrukturerte intervju. Intervjua har gått føre seg på ulike arena, m.a. i heimen til informantane, på kontoret deira eller til intervjuaren.

Ble det gjort rede for bakgrunnsforhold som kan ha påvirket fortolkningen av data?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

Har forskeren vurdert sin egen rolle, mulig forutinntatthet og påvirkning på:

utforming av problemstilling

datainnsamling inkludert utvalgsstrategi og valg av setting

analyse og hvilke funn som presenteres

På hvilken måte har forskeren gjort endringer i utforming av studien på bakgrunn av innspill og funn underveis i forskningsprosessen?

Kommentar: **Forskarane skriv at det ikkje er interessekonflikter som dei er klare over. Forfattarene fortel om bakgrunnane sine (sosiolog og medisinsk doktor) og deira felles interesse for marginale samfunnsgrupper. Videre fortel dei at dei ynskjer å nærme seg tema forbi medisinske og psykologiske perspektiv og stereotypiar for å sjå korleis alkoholproblemet blir understøtta av alle i familien.**

Er etiske forhold vurdert?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

Er det beskrevet i detalj hvordan forskningen ble forklart til deltagerne for å vurdere om etiske standarder ble opprettholdt?

Diskuterer forskerne etiske problemstillinger som ble avdekket underveis i studien? Dette kan for eksempel være knyttet til informert samtykke eller fortrolighet, eller håndtering av hvordan deltagerne ble påvirket av det å være med i studien.

Dersom relevant, ble studien forelagt etisk komité?

Kommentar: **Studien er gjennomført i tråd med prinsippa til Helsinkideklarasjon, som er eit eksempel på etiske retningslinjer som blir aktivt brukt over store deler av verda.**

Går det klart frem hvordan analysen ble gjennomført? Er fortolkningen av data forståelig, tydelig og rimelig?

Ja – Nei – Uklart

Tips: En vanlig tilnæringsmåte ved analyse av kvalitative data er såkalt innholdsanalyse, hvor mønstre i data blir identifisert og kategorisert.

Er det gjort rede for hvilken type analyse som er brukt, for eksempel grounded theory, fenomenologisk analyse, etc.?

Er det gjort rede for hvordan analysen ble gjennomført, for eksempel de ulike trinnene i analysen?

Ser du en klar sammenheng mellom innsamlede data, for eksempel sitater og kategoriene som forskerne har kommet frem til?

Er tilstrekkelige data presentert for å underbygge funnene? I hvilken grad er motstridende data tatt med i analysen?

Kommentar: Begge forfatterane har vore involvert og diskutert dei fire delene av analysen. Trinn ein i analysen var å lese alt materialet for å få eit overordna blick over familiesituasjonen og konteksten under barndomen samt få auge på tidlege tema. Trinn to var å bli einige om «kodegrupper» til dei tidlege temaene, identifisere meningsinnhald i dei slik at dei kunne plassere funna i desse. Trinn tre var å etablere undergrupper som eksemplifiserte viktige aspekt av kvar kodegruppe samt identifisere illustrative sitat. Trinn fire var å syntetisere innhaldet i kodegruppene ved å presentere ein rekonstruert skildring av kvar kategori. Analysen deira har vore støtta opp med Goffman si mikrososiologiske tilnærming til interaksjons situasjonar i kvardagslivet.

Basert på svarene dine på punkt 1–8 over, mener du at resultatene fra denne studien er til å stole på?

Ja – Nei – Uklart

Del B: Hva er resultatene?

Er funnene klart presentert?

Ja – Nei – Uklart

Tips: Kategoriene eller mønstrene som ble identifisert i løpet av analysen kan styrkes ved å se om lignende mønstre blir identifisert gjennom andre kilder. For eksempel ved å diskutere foreløpige slutninger med studieobjektene, be en annen forsker gjennomgå materialet, eller få lignende inntrykk fra andre kilder. Det er sjeldent at forskjellige kilder gir helt like uttrykk. Slike forskjeller bør imidlertid forklares.

Er det gjort forsøk på å trekke inn andre kilder for å vurdere eller underbygge funnene?

Er det tilstrekkelig diskusjon om funnene både for og imot forskernes argumenter?

Har forskerne diskutert funnenes troverdighet (for eksempel triangulering, respondentvalidering, at flere enn en har gjort analysen)?

Er funnene diskutert opp mot den opprinnelige problemstillingen?

Kommentar: Funna er først presentert med eit overordna blikk før dei blir presentert etter passande overskrifter. I kvart kapittel blir funna støtta opp med sitat frå informantane. Forskarane diskuterer at ei svakheit med studien er at informantane er vaksne, og derfor kan noko av informasjonen vere bearbeida og derfor mindre påliteleg.

Del C: Kan resultatene være til hjelp i praksis?

Hvor nyttige er funnene fra denne studien?

Tips: Målet med kvalitativ forskning er ikke å sannsynliggjøre at resultatene kan generaliseres til en bredere befolkning. I stedet kan resultatene være overførbare eller gi grunnlag for modeller som kan brukes til å prøve å forstå lignende grupper eller fenomen.

Har forskerne diskutert studiens bidrag med hensyn til eksisterende kunnskap og forståelse, vurderer de for eksempel funnene opp mot dagens praksis eller relevant forskningsbasert litteratur?

Har studien avdekket behov for ny forskning?

Har forskerne diskutert om, og eventuelt hvordan, funnene kan overføres til andre populasjoner eller andre måter forskningen kan brukes på?

Kommentar: Det er nyttig å vite korleis desse personane opplever sin eigen situasjon for å kunne møte andre born med same problematikk i framtida.

9.1.3 Vedlegg 4- Sjekkliste for vurdering av: Living with an elephant: Growing up with substance misuse

Del A: Innledende vurdering

Er formålet med studien klart formulert?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

Hva ville forskerne finne svar på (problemstilling)?

Hvorfor ville de finne svar på det?

Er problemstillingen relevant?

Kommentar: Studien er ein oppsummert studie av 5 andre kvalitative undersøkingar om korleis det faktisk er å vekse opp med foreldre som er rusmisbrukarar.

Er kvalitativ metode hensiktsmessig for å få svar på problemstillingen?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

Har studien som mål å forstå og belyse, eller beskrive fenomen, erfaringer eller opplevelser?

Kommentar: For å forstå korleis born opplever å vekse opp med foreldre som er rusmisbrukarar er kvalitativ metode hensiktsmessig.

Er utformingen av studien hensiktsmessig for å finne svar på problemstillingen?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

Er valg av forskningsdesign begrunnet? Har forfatterne diskutert hvordan de bestemte hvilken metode de skulle bruke?

Kommentar:

Er utvalgsstrategien hensiktsmessig for å besvare problemstillingen?

Ja – Nei – Uklart

Tips: Når man bruker for eksempel strategiske utvalg er målet å dekke antatt relevante sosiale roller og perspektiver. De enhetene som skal kaste lys over disse perspektivene er vanligvis mennesker, men kan også være begivenheter, sosiale situasjoner eller dokumenter. Enhetene kan bli valgt fordi de er typiske eller atypiske, fordi de har bestemte forbindelser med hverandre, eller i noen tilfeller rett og slett fordi de er tilgjengelige.

Er det gjort rede for hvem som ble valgt ut og hvorfor?

Er det gjort rede for hvordan de ble valgt ut (utvalgsstrategi)?

Er det diskusjon omkring utvalget, for eksempel hvorfor noen valgte å ikke delta?

Er det begrunnet hvorfor akkurat disse deltagerne ble valgt?

Er karakteristika ved utvalget beskrevet (for eksempel kjønn, alder, sosioøkonomisk status)?

Kommentar: Forskarane fortel kvifor dei har valt ut dei studiane dei har gjort, dette var fordi det var desse som var tilgjengelege. Dei skildrar og korleis dei artiklane som er undersøkt syner sin utvalsstrategi

Ble dataene samlet inn på en slik måte at problemstillingen ble besvart?

Ja – Nei – Uklart

Tips: Datainnsamlingen må være omfattende nok i både bredden (typen observasjoner) og i dybden (graden av observasjoner) om den skal kunne støtte og generere fortolkninger.

Ble valg av setting for datainnsamlingen begrunnet?

Går det klart frem hvilke metoder som ble valgt for å samle inn data? For eksempel intervjuer (semistrukturerte dybdeintervjuer, fokusgrupper), feltstudier (deltagende eller ikke-deltagende observasjon), dokumentanalyse, og er det begrunnet hvorfor disse metodene ble valgt?

Er måten dataene ble samlet inn på beskrevet, for eksempel beskrivelse av intervjuguide?

Er metoden endret i løpet av studien? I så fall, har forfatterne forklart hvordan og hvorfor?

Går det klart frem hvilken form dataene har (for eksempel lydopptak, video, notater)?

Har forskerne diskutert metning av data?

Kommentar: Artikkelen er eit litteraturstudie av andre kvalitative undersøkingar.

Ble det gjort rede for bakgrunnsforhold som kan ha påvirket fortolkningen av data?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

Har forskeren vurdert sin egen rolle, mulig forutinntatthet og påvirkning på:

utforming av problemstilling

datainnsamling inkludert utvalgsstrategi og valg av setting

analyse og hvilke funn som presenteres

På hvilken måte har forskeren gjort endringer i utforming av studien på bakgrunn av innspill og funn underveis i forskningsprosessen?

Kommentar:

Er etiske forhold vurdert?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

Er det beskrevet i detalj hvordan forskningen ble forklart til deltagerne for å vurdere om etiske standarder ble opprettholdt?

Diskuterer forskerne etiske problemstillinger som ble avdekket underveis i studien? Dette kan for eksempel være knyttet til informert samtykke eller fortrolighet, eller håndtering av hvordan deltagerne ble påvirket av det å være med i studien.

Dersom relevant, ble studien forelagt etisk komité?

Kommentar: Det kjem ikkje klart fram om etiske forhold er vurdert i artikkane som er summert. Det er naturleg å anta at forfattarane har vurdert etiske forhold før artikkane har blitt tekne inn i oppsummeringa.

Går det klart fram hvordan analysen ble gjennomført? Er fortolkningen av data forståelig, tydelig og rimelig?

Ja – Nei – Uklart

Tips: En vanlig tilnæringsmåte ved analyse av kvalitative data er såkalt innholdsanalyse, hvor mønstre i data blir identifisert og kategorisert.

Er det gjort rede for hvilken type analyse som er brukt, for eksempel grounded theory, fenomenologisk analyse, etc.?

Er det gjort rede for hvordan analysen ble gjennomført, for eksempel de ulike trinnene i analysen?

Ser du en klar sammenheng mellom innsamlede data, for eksempel sitater og kategoriene som forskerne har kommet frem til?

Er tilstrekkelige data presentert for å underbygge funnene? I hvilken grad er motstridende data tatt med i analysen?

Kommentar:

Basert på svarene dine på punkt 1–8 over, mener du at resultatene fra denne studien er til å stole på?

Ja – Nei – Uklart

Del B: Hva er resultatene?

Er funnene klart presentert?

Ja – Nei – Uklart

Tips: Kategoriene eller mønstrene som ble identifisert i løpet av analysen kan styrkes ved å se om lignende mønstre blir identifisert gjennom andre kilder. For eksempel ved å diskutere foreløpige slutninger med studieobjektene, be en annen forsker gjennomgå materialet, eller få lignende inntrykk fra andre kilder. Det er sjeldent at forskjellige kilder gir helt like uttrykk. Slike forskjeller bør imidlertid forklares.

Er det gjort forsøk på å trekke inn andre kilder for å vurdere eller underbygge funnene?

Er det tilstrekkelig diskusjon om funnene både for og imot forskernes argumenter?

Har forskerne diskutert funnenes troverdighet (for eksempel triangulering, respondentvalidering, at flere enn en har gjort analysen)?

Er funnene diskutert opp mot den opprinnelige problemstillingen?

Kommentar:

Del C: Kan resultatene være til hjelp i praksis?

Hvor nyttige er funnene fra denne studien?

Tips: Målet med kvalitativ forskning er ikke å sannsynliggjøre at resultatene kan generaliseres til en bredere befolkning. I stedet kan resultatene være overførbare eller gi grunnlag for modeller som kan brukes til å prøve å forstå lignende grupper eller fenomen.

Har forskerne diskutert studiens bidrag med hensyn til eksisterende kunnskap og forståelse, vurderer de for eksempel funnene opp mot dagens praksis eller relevant forskningsbasert litteratur?

Har studien avdekket behov for ny forskning?

Har forskerne diskutert om, og eventuelt hvordan, funnene kan overføres til andre populasjoner eller andre måter forskningen kan brukes på?

Kommentar: Funna svarar godt på problemstillinga som er valt i oppgåva. Den undersøker opplevinga av å vekse opp med foreldre som er rusmisbrukarar.

9.2 Vedlegg 5- Dokumentasjon for litteratursøk

Oria 17/3-21

Søkeord: Barn OR Child + rusmisbruk OR “substance abuse” OR “drug abuse” OR “parental substance abuse” + parentification + oppbringing

Forklaring på tabell: Søket gav 80 treff. 25 av disse var fagfellevurdert. Fire vart med vidare på grunn av inklusjonskriterie, 17 gjekk ut på grunn av eksklusjonskriterie, 1 var duplikat og 1 gjekk ut på grunn av at den hamna for langt nede i hierarkiet.

Totalt antal treff	fagfellevurdert	Hierarki	Eksklusjon Kriterie	duplikat	Inklusjons kriterie	
80	25	1	17	1	4	4 treff

Oria 29/3-21

Søkeord: Barn OR child + alcoholic OR “alcoholic parents” + “attachment types”

År: 2010- 2021

Forklaring til tabell: Søket gav 86 treff, av disse var 24 fagfellevurdert. 13 gjekk ut på grunn av eksklusjonskriterie, ingen duplikat, 2 gjekk ut på grunn av litteraturhierarkiet.

Totalt antal treff	Fagfelleverdert	Eksklusjons kriterie	Duplikat	Hierarki	Inklusjon	
86	24	13	0	2	1	1

Scopus 17/3-21

Søkeord: Barn OR child + rusmisbruk OR "substance abuse" OR "parental substance abuse" OR "drug abuse" + parentification + oppbringing

År: 2013-2020

Forklaring til tabell: Søket gav 13 treff der alle var fagfelleverderte. 2 gjekk ut på grunn av eksklusjonskriterie, 5 duplikar (her og inkludert artiklar eg har frå før), 3 gjekk ut på grunn av hierarkiet.

Totalt antal treff	fagfelleverdert	Eksklusjons kriterie	Duplikat	hierarki	Inklusjons kriterie	
13	13	2	5	3	3	3

Scopus 29/3-21

Søkeord: Child* + "substance abuse" OR "parental substance abuse" + attachment

År: 2015-2021

Artiklar

Totalt antal treff	fagfelleverdert	Eksklusjons Kriteria	Duplikat	Hierarki	Inklusjons kriterie	
26	26	19	0	6	1	1

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgåve

BSV5-300

Predefinert informasjon

Startdato:	10-05-2021 14:42	Termin:	2021 VÅR
Sluttdato:	19-05-2021 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgåve		
SIS-kode:	203 BSV5-300 1 BO 2021 VÅR		
Intern sensor:	Nina Christine Dahl		

Deltaker

Kandidatnr.:	232
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	7970
----------------------	------

Egenerklæring *: Ja

Jeg bekrefter at jeg har Ja registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei